

ASPECTE ALE MODALITĂȚILOR PAȘNICE DE PREVENIRE A CONFLICTELOR ȘI DE SOLUȚIONARE A DIFERENDELOR INTERNAȚIONALE

Comandor dr. Dumitru TOADER

Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă”, Brașov

Dat fiind gradul de interdependență al actorilor mondiali în prezent, pentru menținerea păcii și securității internaționale prin preîntâmpinarea conflictelor și soluționarea diferendelor pe cale pașnică, se impune dezvoltarea unor concepte noi, precum „prevenirea structurală” și „alerta timpurie”, iar „diplomația normativă” ar trebui să recurgă la acele proceduri „soft” care să fie mai flexibile, putându-se derula atât într-un cadru particular, cât și în cadrul organizațiilor internaționale. Astfel, în ansamblul metodelor politico-diplomatice și-au făcut loc, pe lângă cele tradiționale, și metodele alternative, denumite, generic, „diplomația de rangul doi” sau „Track one and a half diplomacy”.

Cuvinte-cheie: dispute, situații internaționale, conflicte, stabilitate regională, prevenirea conflictelor.

Introducere

Au trecut peste 70 de ani de la adoptarea *Cartei Națiunilor Unite*, iar comunitatea internațională continuă să se confrunte cu „diferende” și „situații” în relațiile interstatale pe care încearcă să le rezolve prin mijloace pașnice sau, după caz, prin recurgerea la forță.

Pot constitui „diferende” între state problemele nerezolvate dintre acestea, diferențele de opinie sau divergențele asupra unor aspecte particulare ale relațiilor internaționale ori asupra interpretării sau aplicării unor acorduri internaționale de către acestea, iar tot ceea ce depășește acest cadru și pune în pericol pacea și securitatea internațională, așa cum reiese din prevederile *Cartei ONU*, constituie „situații internaționale”.

Trebuie amintit că, din punctul de vedere al terminologiei utilizate, referindu-se la soluționarea pașnică a diferendelor, *Carta ONU* evocă „diferende sau situații cu caracter internațional, susceptibile a amenința sau a aduce atingere păcii”. Astfel, se realizează o dublă distincție: *diferende – situații*; *diferende și situații interne – diferende și situații cu caracter internațional*. Din analiza textului *Cartei ONU*, rezultă că termenul de „situație” are un sens mai larg: „o stare de fapt care ar putea duce la fricțiuni internaționale sau ar putea da naștere la un diferend” (art. 34). Deci, termenul de „situație” privește mai multe state, deoarece implică interese mai complexe și poate genera un diferend.

Din perspectiva aplicării principiului soluționării pașnice a diferendelor, în opinia mai multor specialiști în domeniu, distincția *diferend – situație* este fără importanță, deoarece noțiunea de *diferend* este suficient de cuprinzătoare pentru a include tot ceea ce poate fi considerat ca *situație*. În schimb, este importantă distincția *diferend internațional – diferend intern*, întrucât natura lor determină procedurile ce pot fi utilizate în vederea găsirii, pe cale pașnică a unei rezolvări juste.

Aspectul de internaționalitate a diferendelor, potrivit opiniei unor autori, nu constă nici în dimensiunea transfrontalieră și nici în faptul că se referă la raporturi între state. Aceasta este determinată

Pot constitui „diferende” între state problemele nerezolvate dintre acestea, diferențele de opinie sau divergențele asupra unor aspecte particulare ale relațiilor internaționale ori asupra interpretării sau aplicării unor acorduri internaționale de către acestea.

Diferendul intern al unui stat poate face obiectul procedurilor de soluționare pe cale pașnică reglementate de dreptul internațional, atunci când amploarea și pericolozitatea sa justifică terții (state și/sau organizații internaționale) să intervină în vederea găsirii unei soluții acceptabile pentru părțile implicate în diferend, astfel încât pacea și securitatea să nu fie primejduite.

de obiectul juridic al conflictului. Astfel, diferendele internaționale sunt acelea în care pozițiile opuse ale părților considerate subiecte de drept internațional se bazează pe prevederile dreptului internațional.

Distincția diferend internațional – diferend intern

În opinia altor autori, diferendele internaționale sunt acele diferende cărora li se pot aplica normele de drept internațional¹. Se are în vedere faptul că normele internaționale nu pot fi aplicate problemelor ce țin esențial de jurisdicția internă a statelor, așa cum se precizează și în *Carta ONU*, la art. 2 (7): „Nicio dispoziție din prezenta Cartă nu va autoriza Națiunile Unite să intervină în chestiuni care aparțin esențial competenței interne a unui Stat și nici nu va obliga pe Membrii săi să supună asemenea chestiuni spre rezolvare pe baza prevederilor prezentei Carte; acest principiu nu va aduce însă întru nimic atingere aplicării măsurilor de constrângere prevăzute în Capitolul VII”.

Astfel, plecând de la studiul dreptului internațional și al practicii internaționale, se poate considera că internaționalitatea diferendului este dată de:

- natura entităților aflate pe poziții opuse (subiecte de drept internațional);
- obiectul conflictului (un drept, o pretenție, un interes cu privire la raporturi guvernate de normele dreptului internațional);
- mijloacele folosite pentru soluționarea conflictelor prezintă trăsături specifice raporturilor internaționale.

Diferendul intern al unui stat poate face obiectul procedurilor de soluționare pe cale pașnică reglementate de dreptul internațional, atunci când amploarea și pericolozitatea sa justifică terții (state și/sau organizații internaționale) să intervină în vederea găsirii unei soluții acceptabile pentru părțile implicate în diferend, astfel încât pacea și securitatea să nu fie primejduite.

Atunci când criza internă capătă accente grave, trebuie determinat momentul din care ea amenință stabilitatea regională și pacea lumii, fiindcă numai din acest moment se poate acționa în spiritul principiului soluționării pașnice fără să se încalce un alt principiu fundamental, respectiv cel al neamestecului în treburile interne ale statelor.

¹ D. Popescu, A. Năstase, *Drept internațional public*, ediție revăzută și adăugită, Casa de editură și presă „Șansa”-S.R.L., București, 1997, p. 320; R. Miga-Beșteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Editura ALL Beck, 2003, p. 325.

Intervenția terțului (stat, organizație internațională, personalitate internațională etc.) într-un diferend intern se poate face numai atunci când se ajunge la concluzia că „prelungirea diferendului sau a situației ar putea pune în primejdie menținerea păcii și securității internaționale” (Carta ONU, art. 34).

Deosebirile între conflictele interne și cele cu caracter internațional constau în:

- momentul în care terțul consideră necesar să intervină într-un conflict intern este uneori mult posterior celui de declanșare a conflictului, întârziere care, uneori, face ca situația să scape de sub control și să fie mult mai greu de găsit o cale de rezolvare, așa cum s-a petrecut, de exemplu, în cazul conflictului interetnic din fosta Iugoslavie de la începutul anilor '90;
- părțile din conflictul intern (de sorginte etnică, culturală, religioasă etc.) nefiind subiecte de drept internațional, mijloacele ce pot fi utilizate exclud deferirea cauzei în fața unor instanțe internaționale cu competență generală, cum ar fi Curtea Internațională de Justiție.

Astăzi însă, în plină globalizare a relațiilor internaționale, se poate afirma că anumite conflicte interne nu mai pot fi considerate ca ținând exclusiv de competența statelor în virtutea lor de entități suverane care se bucură de un drept de neingerință. De exemplu, în situația conflictului din Kosovo s-a făcut medierea între autoritățile sârbe și reprezentanții kosovarilor, în numele comunității internaționale, de către *grupul de contact*.

Spre deosebire de *diferend*, care reprezintă un dezacord asupra unor interese negociabile ale statelor și, de cele mai multe ori, nu are o durată îndelungată, *conflictul* privește interese incompatibile care se referă la probleme fundamentale ale statalității. Conflictul are deci rădăcini mult mai adânci, ca atare și durata este mai mare, iar rezolvarea definitivă presupune să se meargă până la rădăcinile lui.

Tradițional, termenul de *conflict internațional* se referă la ciocniri de interese dintre două sau mai multe state, cu poziții diametral opuse față de anumite valori de interes național (teritoriu de stat, decolonizare, secesiune, autonomie, putere națională, sistem ideologic, putere internațională etc.).

Conflictele se caracterizează printr-o durată mai mare și presupun acțiuni violente sau care au tendința de a deveni violente și a căror țintă

Tradițional, termenul de conflict internațional se referă la ciocniri de interese dintre două sau mai multe state, cu poziții diametral opuse față de anumite valori de interes național (teritoriu de stat, decolonizare, secesiune, autonomie, putere națională, sistem ideologic, putere internațională etc.).

Mijloacele de care dispune în prezent societatea internațională pentru prevenirea conflictelor și soluționarea diferendelor sunt concretizate în două mari concepte: conceptul de prevenire structurală și conceptul de alertă timpurie.

este obținerea unei victorii unilaterale. Trebuie subliniat că, uneori, un diferend nesoluționat la timp sau căruia nu i s-a găsit rezolvarea potrivită poate degenera în conflict. De aici, importanța soluționării diferendelor în cât mai scurt timp, în scopul evitării acutizării situației.

În convențiile internaționale, în teoria dreptului internațional și în practică, este utilizat și termenul de *criză*, care, cel mai adesea, privește aspecte ce aduc atingere păcii și securității internaționale. Criza reprezintă o situație în care cele mai importante valori statale sunt amenințate direct. De cele mai multe ori, criza este declanșată de dispute teritoriale, boicot economic, amenințarea regimului politic etc. și presupune recurgerea la forță. Pentru a izbucni, percepția amenințării războiului nu trebuie să fie foarte puternică, ci este de ajuns să fie calitativ mai accentuată decât în relațiile adversariale obișnuite (decât în cazul diferendelor). De cele mai multe ori, criza internațională provoacă destabilizarea relațiilor dintre părțile implicate și pune la încercare structura sistemului internațional global ori a subsistemului.

Ca și în cazul diferendului sau al conflictului, criza presupune un proces de interacțiune a părților implicate, însă cu un grad de agresivitate accentuat. Conflictul poate degenera în acțiuni armate, dar se caracterizează într-o perioadă mai lungă și prin fluctuații ale intensității. Criza este mai apropiată de război decât de diferend, violențele armate putând izbucni oricând, la început sau pe parcurs.

Spre deosebire de celelalte cazuri în care se recurge, de regulă, la mijloace pașnice de soluționare, în cazul crizei internaționale, cel mai adesea, pe lângă astfel de mijloace, se recurge și la folosirea forței ca instrument de stopare a ostilităților și reinstaurarea calmului.

Modalități de prevenire și de soluționare a diferendelor și conflictelor

Mijloacele de care dispune în prezent societatea internațională pentru prevenirea conflictelor și soluționarea diferendelor sunt concretizate în două mari concepte: *conceptul de prevenire structurală* și *conceptul de alertă timpurie*.

Conceptul de prevenire structurală a fost prezentat ca politică oficială a Națiunilor Unite în 1992, de către Secretarul general al ONU, Boutros Boutros-Ghali, în documentul intitulat *Agenda pentru Pace*²,

² Doc. ONU A/47/277-S/24111/17 iunie 1992, *An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, <https://digitallibrary.un.org/record/144858>.

din care reiese că practica prevenirii violenței presupune să se treacă de la intervenția pe termen scurt a diplomației preventive, bazată pe un set limitat de inițiative diplomatice sau militare, către o abordare mai cuprinzătoare, care să includă inițiative pe termen lung ce vizează originile conflictului, respectiv intervenția să aibă un caracter mai structural și să includă, alături de diplomație, operațiile militare, precum și instituția construcției și dezvoltării economice.

În raportul prezentat de Secretarul general al ONU în 2001, intitulat „Prevenirea conflictelor armate”, se afirma că o strategie preventivă eficientă presupune o „abordare cuprinzătoare care să includă atât măsuri pe termen scurt, cât și pe termen lung, cu caracter politic, diplomatic, umanitar, în domeniul drepturilor omului, al dezvoltării și în cel instituțional, precum și alte măsuri luate de către comunitatea internațională în cooperare cu statele și actorii regionali”³.

Conceptul de alertă timpurie, utilizat ca mijloc de prevenire a conflictelor și de soluționare a diferendelor internaționale, presupune crearea unui cadru internațional care să permită o prevedere din timp a conflictelor și o soluționare ținând cont de natura conflictului, dinamica și contextul în care acesta a apărut.

În procesul de prevenire și soluționare a diferendelor, o importanță deosebită o au *integrarea și comunicarea intra-regională*, care pot să ușureze dialogul prin crearea unui climat axat pe încredere și preocupări comune și, în același timp, pot constitui baza pentru aplicarea unor sancțiuni, evitându-se, astfel, folosirea forței. Sistemul de avertizare timpurie este necesar să fie inclus într-un cadru internațional cât mai larg, de preferat în cadrul sistemului ONU. În vederea sesizării la timp a riscului declanșării unui conflict, Națiunile Unite au creat, în 1997, un program în cadrul PNUD (*Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare*) – *Sistemul de alertă timpurie pentru spațiul sud-est european*, care are drept obiectiv procesul de democratizare și sprijinire a tranziției în Europa de Sud-Est prin intermediul de alertă timpurie, asistând ONG-urile și instituțiile guvernamentale în analiza crizelor regionale. În program sunt incluse șapte state (Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Serbia cu Muntenegru și Kosovo, Macedonia

Conceptul de alertă timpurie, utilizat ca mijloc de prevenire a conflictelor și de soluționare a diferendelor internaționale, presupune crearea unui cadru internațional care să permită o prevedere din timp a conflictelor și o soluționare ținând cont de natura conflictului, dinamica și contextul în care acesta a apărut.

³ Doc. ONU A/55/985-S/2001/574, *Prevention of armed conflict*, https://books.google.ro/books?id=Z7aQwJFOtgwC&pg=PA101&lpg=PA101&dq=ONU+A/55/985-S/2001/574&source=bl&ots=LEfXqhJiEL&sig=ACfU3U3xJ9lmbkqv2n8wXy_fs2tTSrJ_g&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKEwjE_f_ztTkhUpXIsKHXmIDcUQ6AEwAnoECAgQAQ#v=onepage&q=ONU%20A%2F55%2F985-S%2F2001%2F574&f=false..

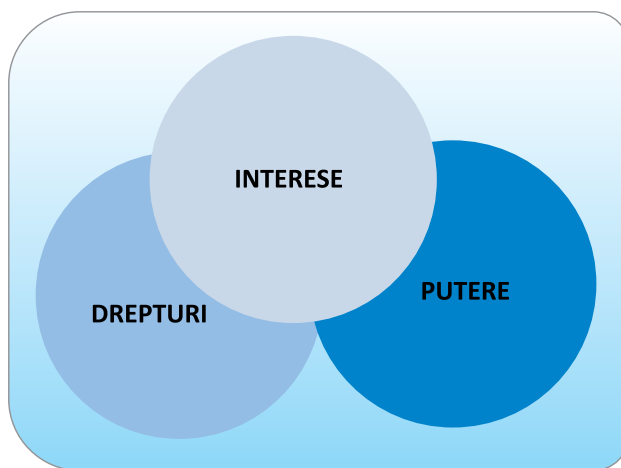
și România), în care sunt monitorizați indicatorii economici, sociali și politici în scopul analizării potențialelor riscuri de instabilitate, a posibilelor crize la nivel național.

Natura intervenției trebuie să țină cont de factorii contextuali și culturali specifici fiecărui caz în parte. Terții pot interveni fie prin acțiuni de *natură non-coercitivă*: suport material și logistic pentru inițierea și derularea negocierilor, propuneri sau garanții de susținere a eventualelor acorduri (în special față de partea mai slabă), avansarea unor soluții concrete de rezolvare a conflictului, promisiuni ferme de susținere economică, fie de *natură coercitivă*: presiuni diplomatice cu dimensiuni politice, economice, sancțiuni sau intervenția armată, care poate schimba decisiv raportul de forțe.

Din analiza ceea ce înseamnă sintagma „*soluționarea diferendului*”, rezultă că există trei factori fundamentali care influențează procesul:

- *interesele părților* – reprezintă acele aspecte pe care fiecare parte urmărește să le obțină (beneficii financiare, economice, politice etc.);
- *puterea părților* în plan internațional conferită de combinarea unor circumstanțe externe (dezvoltare economico-financiară, poziție geografică, autoritate în plan internațional etc.);
- *drepturile părților* – sunt date de cadrul extern (norme internaționale – convenționale sau cutumiare – ori acorduri între părți).

Cele trei sfere interacționează, în procesul de soluționare a diferendelor putându-se realiza, în anumite limite, unele schimburi

între ele. Atât drepturile, cât și puterea, stau la baza anumitor interese. Drepturile conferă putere, dar, uneori, în practică, puterea conferă drepturi. În procesul de soluționare a unui diferend, este posibil ca unele drepturi sau unele aspecte legate de putere să fie cedate în favoarea satisfacerii unui anume interes.

Trebuie precizat însă că un diferend se poate acutiza și poate deveni foarte greu de soluționat atunci când părțile se concentrează numai pe putere și drepturi. Rolul terțului în această situație este acela de a reaminti celor implicați că o componentă principală în efortul de găsire a unei soluții reciproc acceptate o reprezintă interesele, bazate pe anumite drepturi. Aceasta înseamnă că elementul putere ar trebui lăsat pe ultimul plan (situație care, din nefericire, în practică nu se întâmplă prea des).

O soluție de durată într-un conflict presupune să nu se dea satisfacție numai uneia dintre părțile implicate, adică nu trebuie să se dea curs sintagmei „*învingătorul ia totul*”. De asemenea, în cazul conflictelor, după detensionarea stării conflictuale, poate apărea necesitatea de a fi înlăturate acele elemente care au stat la baza declanșării și escaladării conflictului. De exemplu, înlăturarea unor lideri, cum s-a întâmplat în Iugoslavia, unde președintele Slobodan Milošević a fost adus în fața Tribunalului Internațional pentru Fosta Iugoslavie, fiind acuzat, printre altele, de crime împotriva umanității și genocid (procesul nu s-a finalizat, ca urmare a morții subite a acuzatului, la 11.03.2006), sau în Irak, unde președintele Saddam Hussein a fost capturat de forțele armate americane, supus judecării tribunalului guvernului irakian interimar, în urma căreia a fost condamnat la moarte și executat la 30.12.2006.

Calea de soluționare a unui diferend sau conflict nu este întotdeauna facilă și liniară. Sunt situații în care condițiile se schimbă și sunt reluate stadii care au mai fost parcurse sau acordurile de pace au fost încălcate, iar conflictele au re-escaladat. De exemplu, în cazul conflictelor din Cambodgia, Angola, Rwanda, Georgia etc.

Prin cadrul de negociere multilaterală pe care-l oferă și prin intermediul instanțelor decizionale din interiorul lor, organizațiile internaționale, chiar și atunci când nu intervin în mod direct, influențează atitudinea statelor, precum și procedurile nonjurisdicționale de rezolvare a diferendelor. Astfel, statele implicate în diferend nu mai dispun de capacitatea discreționară de a declanșa

Un diferend se poate acutiza și poate fi foarte greu de soluționat atunci când părțile se concentrează numai pe putere și drepturi. Rolul terțului în această situație este acela de a reaminti celor implicați că o componentă principală în efortul de găsire a unei soluții reciproc acceptate o reprezintă interesele, bazate pe anumite drepturi.

Diferența dintre mijloacele pașnice de reglementare a diferendelor se bazează pe standardele aplicate și pe natura constrângătoare a fiecăruia dintre ele. Mijloacele politico-diplomatice se caracterizează prin inexistența obligației de a aplica reguli de drept, prin faptul că urmăresc să reconcilieze interesele aflate în conflict, iar rezultatele lor nu au un caracter constrângător, obligatoriu.

o anumită procedură sau se pot găsi în situația, deloc neconfortabilă, de a nu putea respinge o soluție preconizată de organizație decât prin încălcarea obligațiilor ce-i incumbă în calitate de membru al organizației respective. Asistăm, în acest fel, la o serioasă îngrădire a capacității suverane a statului la care, de altfel, acesta a consimțit odată cu asumarea rolului de membru al organizației respective.

În prezent, modalitățile prin care societatea internațională urmărește să dea o soluționare pașnică diferendelor internaționale cuprind:

a) mijloacele politico-diplomatice, care, la rândul lor, sunt cele *tradiționale (oficiale)*, unde le avem incluse pe cele ce nu implică intervenția unui terț (consultările și negocierile) sau pe cele ce implică intervenția unui terț (bunele oficii, medierea și concilierea), și *mijloacele politico-diplomatice de tip alternativ* – diplomația neoficială, secundară, de rangul doi, care se concentrează mai mult asupra interacțiunii pozițiilor negociate decât asupra conținutului lor, venind în sprijinul diplomației oficiale, și diplomația hibridă, aflată undeva la jumătatea distanței între diplomația oficială și cea neoficială și care, de asemenea, acoperă minusurile diplomației de tip tradițional;

b) mijloacele jurisdicționale, care includ arbitrajul și justiția internațională;

c) mijloacele cadrului instituțional oferit de organizațiile internaționale, organizații care pot fi guvernamentale sau neguvernamentale.

Diferența dintre mijloacele pașnice de reglementare a diferendelor se bazează pe standardele aplicate și pe natura constrângătoare a fiecăruia dintre ele. Mijloacele politico-diplomatice se caracterizează prin inexistența obligației de a aplica reguli de drept, prin faptul că urmăresc să reconcilieze interesele aflate în conflict, iar rezultatele lor nu au un caracter constrângător, obligatoriu. Ele oferă posibilitatea formulării succesive sau concomitente a mai multor propuneri de soluționare și recomandări până la acceptarea uneia de către toate părțile implicate în diferend.

Față de mijloacele politico-diplomatice, mijloacele jurisdicționale presupun plasarea terțului „*deasupra*” părților și capacitate de decizie asupra soluționării diferendului prin aplicarea imparțială a normelor de drept internațional, decizii care, de altfel, devin obligatorii pentru părți.

În procedura contencioasă din dreptul internațional, spre deosebire de dreptul intern, statele beneficiază de dreptul fundamental conform

căruia nu trebuie să-și supună diferendul procedurilor juridictionale decât dacă dorește acest lucru și numai atunci când toate părțile implicate în diferend își exprimă acordul ca o instanță arbitrală sau judiciară să capete jurisdicție asupra diferendului în cauză.

Mijloacele politico-diplomatice sunt utilizate, cel mai adesea, într-un cadru instituțional având drept scop soluționarea unor diferende fie de importanță mai mică (conflicte aflate în faza de debut), fie care implică interese majore. De regulă, în această ultimă situație, statele refuză categoric recurgerea la un instrument care conduce la soluții obligatorii și executorii, preferând procedurile „soft”, flexibile, ce se pot derula atât într-un cadru particular, cât și în cadrul organizațiilor internaționale. Scopul acestor mijloace este apropierea punctelor de vedere ale părților implicate, până la găsirea unei soluții reciproc acceptabile.

Diplomația tradițională, pentru că adeseori a fost criticată că tinde să frâneze procesul de prevenire eficientă a escaladării conflictelor, datorită obligației pe care o are de a face distincție între războaiele civile, în care nu este permisă intervenția unei puteri străine (în baza principiilor suveranității și neamestecului în treburile interne), și conflictele internaționale, în care sunt interesate toate statele, a lăsat loc diplomației neoficiale (secundare, de rangul doi), care continuă mandatul celei oficiale, dar într-o manieră acoperită, ascunsă, prin intermediul canalelor secrete sau al dialogului oficialilor de nivel inferior.

Acest nivel doi al diplomației este mai subtil și personal, implică, de regulă, actori ce reprezintă organizațiile neguvernamentale care acționează la nivelul rădăcinilor conflictului, al canalelor de comunicare și de acțiune mai puțin vizibile, are o mai mare capacitate de mișcare și este mai eficientă în a crea punți între părțile în litigiu, asigurând, astfel, mijloace suplimentare și paralele pentru diplomația oficială.

Inconvenientul în cazul acestui tip de diplomație constă în faptul că discuțiile se poartă în planul relațiilor personale, care pot oscila și influența într-un fel sau altul procesul de negociere, și în faptul că se bazează pe eforturile proprii ale unor persoane sau ONG-uri.

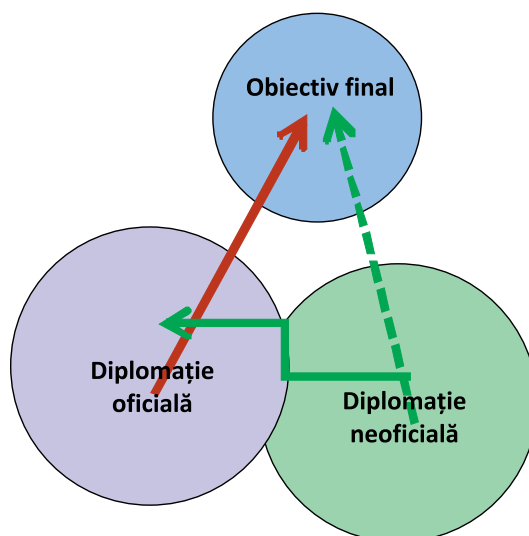
Prin rolurile pe care le îndeplinesc, cele două niveluri ale diplomației apar ca două cercuri suprapuse parțial, care au: caracteristici și responsabilități comune, dar eficiență diferită; mijloace similare, dar care nu se pot substitui reciproc.

Diplomația neoficială implică, actori ce reprezintă organizațiile neguvernamentale care acționează la nivelul rădăcinilor conflictului, al canalelor de comunicare și de acțiune mai puțin vizibile, are o mai mare capacitate de mișcare și este mai eficientă în a crea punți între părțile în litigiu.

În ultima perioadă a apărut o formă nouă de diplomație, hibridă, cunoscută în limbajul de specialitate ca *Track one and a half diplomacy* – diplomație de rang I și jumătate, unde reprezentanții oficiali ai statelor implicate în diferend conferă autoritate unor entități nestatale de a reprezenta părțile, de a negocia și de a acționa în numele lor.

Prin urmare, pe lângă cele două forme ale diplomației, în ultima perioadă a apărut o formă nouă de diplomație, hibridă, cunoscută, în limbajul de specialitate, ca *Track one and a half diplomacy* – diplomație de rang I și jumătate, unde reprezentanții oficiali ai statelor implicate în diferend conferă autoritate unor entități nestatale de a reprezenta părțile, de a negocia și de a acționa în numele lor. De exemplu, în perioada războiului civil din Mozambic (1975-1992), comunitatea creștină Sant'Egidio desfășura activități umanitare în zonele de conflict. Organizația a fost acceptată de către părțile implicate, respectiv, președintele Mozambicului și rebeli (Mișcarea Mozambicană Națională de Rezistență) în calitate de mediator, alături de un reprezentant al bisericii catolice și unul al guvernului italian. Mediarea s-a desfășurat sub supravegherea Națiunilor Unite, iar rolul lui Sant'Egidio s-a dovedit a fi unul cheie în semnarea Acordurilor generale de pace de la Roma, din 1992.

Concluzii

Organizațiile internaționale constituie nu numai mijloace prin intermediul cărora statele interacționează, ci și instituții care atribuie statelor răspunderi în domeniul păcii. În ceea ce privește rolul lor în procesul de soluționare pașnică a diferendelor internaționale, organizațiile pot fi analizate din punctul de vedere al raportului pe care îl au cu un anumit conflict, precum și din punctul de vedere al acțiunilor specifice și al abilității lor de a media sau administra un conflict.

Aplicând prevederile Capitolului VI din *Cartă*, Consiliul de Securitate are o funcție de realizare a păcii, prin contribuția sa efectivă la soluționarea diferendelor, înainte ca acestea să escaladeze spre conflicte deschise, cu folosirea forței armate. În îndeplinirea acestei funcții, prerogativele sale sunt discreționare: Consiliul poate invita părțile să-și rezolve diferendul printr-unul dintre mijloacele pașnice prevăzute la art. 33(1)⁴; poate desfășura anchete, indiferent de existența sau nu a consimțământului părților (art. 34)⁵; poate hotărî, în cazuri mai grave, dacă trebuie să recomande procedurile și metodele pe care le consideră cele mai potrivite (art. 37) și poate face recomandări la cererea tuturor părților implicate în conflict (art. 38).

Prin recomandările pe care le face, Consiliul de Securitate îndeplinește funcții de bune oficii, mediator sau conciliator. Uneori, Consiliul însărcinează un terț (comisie sau personalitate) pentru a îndeplini servicii de bune oficii sau mediere. Deseori, misiunile de mediere și bune oficii sunt încredințate Secretarului general al ONU sau unor comisii interguvernamentale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. ***, Documentul ONU A/47/277-S/24111/17 iunie 1992, *An Agenda for Peace: Preventive diplomacy, peacemaking and peace-keeping*, <https://digitallibrary.un.org/record/144858..>
2. ***, Documentul ONU A/55/985-S/2001/574, *Prevention of armed conflict*, https://books.google.ro/books?id=Z7aQwJFOtgwC&pg=PA101&lpg=PA101&dq=ONU+A/55/985-S/2001/574&source=bl&ots=LEfXqhJiEL&sig=ACfU3U3xJ9lmbkjvy2n8wXy_fS2tTSrJ_g&hl=ro&sa=X&ved=2ahUKewjE_f_ztTkaHUpxlsKHXmIDcUQ6AEwAnoECAgQAQ#v=onepage&q=ONU%20A%2F55%2F985-S%2F2001%2F574&f=false.
3. ***, Raportul Secretarului general al ONU – S/16433/1984.
4. R. Miga-Besteliu, *Drept internațional. Introducere în dreptul internațional public*, Editura ALL Beck, 2003.
5. D. Popescu, A. Năstase, *Drept internațional public*, ediție revăzută și adăugită, Casa de editură și presă „Șansa”-S.R.L., București, 1997.

⁴ În baza prevederilor art. 33, Consiliul de Securitate al ONU a depus, în 1988, eforturi timpurii pentru soluționarea conflictului din Cipru, unde, în mai multe rânduri, a cerut Secretarului general să-și continue eforturile de bune oficii (S 17483/20.07.1985, S 20330/15.12.1988).

⁵ În cazul conflictului dintre Iran și Irak, Consiliul a însărcinat Secretarul general, în baza art. 34, să desfășoare investigații prompte, ca urmare a plângerilor Republicii Islamice Iran precum că Irakul a utilizat armele chimice și bacteriologice (Raportul Secretarului general S/16433/1984)..